

**Viestintäviraston lausunto Yleisradio Oy:n
vuoden 2009 aikana tarjoamasta julkisesta palvelusta**
(Yleisradion julkisen palvelun kertomus 30.4.2010)

1	TAUSTAA	2
2	VIESTINTÄVIRASTOLLE ANNETTAVAN KERTOMUKSEN TARKOITUS	3
3	KERTOMUKSEN ARVIOINTI	4
3.1	YLEISTÄ	4
3.1.1	Arvioinnin rajaus	4
3.1.2	Yleistä kertomuksesta	4
3.2	KERTOMUKSESSA ANNETUT TIEDOT JULKISEN PALVELUN TOTEUTUMISESTA	5
3.2.1	Julkisen palvelun rahoituksen suhde julkisen palvelun laajuuteen	5
3.2.2	Täyden palvelun ohjelmiston saatavuus	12
3.2.3	Julkisen palvelun tavoitteet ja toteuttamistapa	14
3.3	ERIYTTÄMINEN	15
3.4	MUUT TELEVISIO- JA RADIOTOIMINNAN VALVONTAAN LIITTYVÄT TIEDOT	16
3.4.1	Ohjelmiston eurooppalaisuus ja riippumaton tuotanto	16
3.4.2	Lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien sijoittelu	17
3.4.3	Muut asiat	17
4	VIESTINTÄVIRASTON LAUSUNTO	18
4.1	VIESTINTÄVIRASTON LAILLISUUSARVIOINTI	18
4.2	YLEISRADIO OY:N KERTOMUKSEN KEHITTÄMISTARPEET	18

LIITTEET

Yleisradion kertomus vuodelta 2009

Yleisradion esityskorvaukset (LIITE 1)

Eriyttämislaskelmat (LIITE 2)

Yleisradion tilinpäätös 31.12.2009

Yleisradion budjetti 2010

Tilintarkastajan lausunto Yleisradion eriyttämislaskelmista

1 TAUSTAA

Tässä lausunnossa arvioitavana olevasta vuotta 2009 koskevasta julkisen palvelun kertomuksesta säädetään Yleisradio Oy:stä annetussa laissa¹.

Kertomus on järjestyksessä seitsemäs Yleisradio Oy:n (Yleisradio) julkisen palvelun toimintaa koskeva selvitys, jonka yhtiö on antanut Viestintävirastolle. Edellistä, vuoden 2008 kertomusta koskevassa lausunnossaan Viestintävirasto totesi Yleisradion julkisen palvelun toiminnan vuonna 2008 täyttäneen sille viraston valvottaviin kuuluvien säännösten suhteen lainsäädännössä asetetut vaatimukset.

Viestintävirasto esitti valtioneuvostolle 30.9.2009 antamassaan lausunnossa eräitä kehitysehdotuksia. Lausunnon mukaan kertomuksen tietosisältöä tulisi kehittää eriyttämistä koskevin osin. Viestintävirasto esitti myös, että seurannassa käytettyjä tuottavuusmittareita tulisi edelleen kehittää, mikäli valtioneuvosto pitää tarpeellisena Yleisradion tuottavuuden ja toiminnan tehokkuuden nyt esitettyä tarkempaa seurantaa.

Liikenne- ja viestintäministeriö antoi lausunnosta kannanoton 2.3.2010.² Ministeriö katsoo, että kertomuksen tietosisältöä tulisi kehittää Viestintäviraston esittämien näkemysten mukaisesti niin, että Yleisradio kehittää toiminnan tehokkuutta kuvaavia mittareita ja eriyttämislaskelmien informatiivisuutta.

Yleisradio toimitti Yleisradiolain 12 a §:n mukaisen kertomuksen vuoden 2009 aikana tarjotusta julkisesta palvelusta Viestintävirastolle määräaikaan mennessä 30.4.2010. Kertomukseen sisältyivät seuraavat liitteet: Yleisradion esityskorvaukset (liite 1) ja eriyttämislaskelmat (liite 2). Kertomuksen ohessa toimitettiin myös Yleisradion tilinpäätös 31.12.2009 ja budjetti 2010. Lisäksi Yleisradio toimitti tilintarkastajan lausunnon 5.5.2010.

¹ Laki Yleisradio Oy:stä 1380/1993.

² Liikenne- ja viestintäministeriön kannanotto Dnro 1527/12/2009, 2.3.2010

2 VIESTINTÄVIRASTOLLE ANNETTAVAN KERTOMUKSEN TARKOITUS

Yleisradion hallituksen Viestintävirastolle toimittamasta kertomuksesta säädetään Yleisradiolain 6 a ja 12 a §:ssä. Säännösten perusteella Yleisradion on annettava vuosittain huhtikuun loppuun mennessä Viestintävirastolle kertomus edellisen kalenterivuoden aikana tarjotusta julkisesta palvelusta. Yhtiö velvoitetaan esittämään kertomuksessaan ne tiedot, jotka ovat tarpeen Viestintäviraston televisio- ja radiotoiminnan valvontatehtävässä. Viestintäviraston on puolestaan annettava kertomuksesta valtioneuvostolle lausunto syyskuun loppuun mennessä.

Yleisradiosta annettuun lakiin vuonna 2003 tehtyjen muutosten perusteluissa (HE 112/2002 vp.) todetaan, että Viestintävirastolle annettava kertomus poikkeaa sisällöltään eduskunnalle annettavasta kertomuksesta siinä, että virastolle annettava kertomus ei koskisi tarjottujen palvelujen sisältöä tai sisällön arvioimista, vaan yhtiön toiminnan lainmukaisuutta. Lain perusteluissa viitataan EU:n komission julkisten yleisradioyhtiöiden rahoitusta ja toimintaa koskevaan linjaukseen, jonka pohjalta annetussa tiedonannossa³ edellytetään riippumattomien toimielinten toteuttamaa valvontaa julkisten radioyhtiöiden tehtävien täyttämisen osalta. Lain perusteluissa mainittu tiedonanto on korvattu uudella komission tiedonannolla 2009/C 257/01 valtioneuvoston tiedonannosta soveltamisesta julkiseen yleisradiotoimintaan⁴. Myös uudessa tiedonannossa pidetään tarpeellisena sitä, että yleisradioyhtiön julkisen palvelun velvoitteiden täyttämistä valvovat yleisradioyhtiöstä riippumattomat toimielimet.

Viestintävirasto arvioi em. nojalla Yleisradion julkisen palvelun vuosittaista kertomusta erityisesti sen suhteen, antaako kertomus riittävästi tietoa yhtiön toiminnasta siltä osin kuin yhtiön toiminnan valvonta on säädetty Viestintäviraston tehtäväksi viestintää koskeissa laeissa. Kyseessä olevat lait ovat laki Yleisradio Oy:stä (1380/1993), laki valtion televisio- ja radiorahastosta (745/1998) sekä laki televisio- ja radiotoiminnasta (744/1998). Lisäksi kertomuksessa annettuja tietoja tarkastellaan Yleisradio Oy:stä annetun lain muutoksen (396/2003) perusteluja (HE 112/2002 vp.) ja muutoksen (635/2005) perusteluja (HE 43/2005 vp.) vasten siltä osin kuin ne koskevat Viestintävirastolle annetun kertomuksen sisältöä.

³ Komission tiedonanto 2001/C 320/04

⁴ Komission tiedonanto 2009/C 257/01

3 KERTOMUKSEN ARVIOINTI

3.1 Yleistä

3.1.1 Arvioinnin rajaus

Yleisradio Oy:stä annetun lain 12 a §:n mukaan yhtiön on vuosittain annettava Viestintävirastolle kertomus edellisen kalenterivuoden aikana tarjotusta julkisesta palvelusta. Julkisen palvelun velvoite on määritelty lain 7 §:ssä hyvin laajaksi ja yleisluonteiseksi. Säännös sisältää myös joukon tarkemmin määriteltyjä erityistehtäviä.

Lain 12 a §:ssä mainittuja tietoja, joita Viestintävirasto tarvitsee televisio- ja radiotoiminnan valvontatyössään, ovat ohjelmistojen eurooppalaisuutta ja riippumatonta tuotantoa koskevat kiintiöt, lapsille haitallisten ohjelmien sijoittelun noudattaminen sekä mainontaa ja sponsorointia koskevien säännösten noudattaminen. Näiden lisäksi tässä lausunnossa arvioidaan Yleisradion antaman kertomuksen informatiivisuutta yhtiön ohjelmistojen ja toiminnan osalta yleisesti, ohjelmistojen kustannuskehityksen osalta sekä rahoituksen ja julkisen palvelun laajuuden välisen suhteen osalta. Viimeksi mainitut viraston tietotarpeet on kirjattu erikseen 12 a §:n perusteluihin, joissa perustellaan kertomuksen tarpeellisuutta myös sen mahdollistamalla rahoituksen käytön tarkastelulla.

Viestintävirastolle toimitettava kertomus ja sitä koskeva viraston lausunto kattavat televisiotoiminnan laajemmin kuin mitä televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa säädetään. Tämä perustuu Yleisradio Oy:stä annetun lain 12 a §:ään ja sen perusteluihin, joissa viitataan kertomuksessa esitettyjen tietojen merkitykseen arvioitaessa tulevaisuudessa erilaisia muutostarpeita.

Edellä esitetyn vuoksi virasto arvioi lausunnossaan myös Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n mukaisiin tehtäviin liittyviä tietoja. Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n valvonta ei sinänsä kuulu Viestintäviraston toimivaltaan. Viestintävirasto ei arvioi lausunnossaan myöskään julkisen palvelun sisältöä. Yleisradiosta annetun lain 7 §:ää koskien lausunnossa arvioidaankin ainoastaan, antaako kertomus riittävät tiedot valtioneuvostolle julkisen palvelun toteutumisesta.

3.1.2 Yleistä kertomuksesta

Yleisradion kertomus vuodelta 2009 noudattaa rakenteeltaan edellisen vuoden kertomusta. Kertomuksen tietosisältöä on kehitetty edelleen Viestintäviraston esiintuomien eriyttämistä koskevien kehittämissuositusten mukaisesti. Lisäksi Yleisradio on ottanut käyttöön uuden tehokkuutta kuvaavan talousmittarin. Kertomuksessa esitetyt tiedot kattavat pääosin keskeiset Viestintäviraston valvonnassaan tarvitsemat tiedot.

Viestintävirasto on arvioinut Yleisradion julkisen palvelun kertomuksen informatiivisuutta vastaavalla tavalla kuin edellisten vuosien kertomuksia. Seuraavissa luvuissa arvioidaan kertomuksessa annettuja tietoja yksityiskohtaisesti. Luvussa 3.2. arvioidaan annettuja tietoja julkisen palvelun toteutumisen kannalta, luvussa 3.3. eriyttämisen kannalta ja luvussa 3.4. muun televisio- ja radiotoimintaan liittyvän valvonnan kannalta.

3.2 Kertomuksessa annetut tiedot julkisen palvelun toteutumisesta

3.2.1 Julkisen palvelun rahoituksen suhde julkisen palvelun laajuuteen

3.2.1.1 Rahoitus

Ohjelmatoiminnan tarjontaa, julkisen palvelun rahoituksen käyttöä ja kehityssuuntia kuvaavassa kertomuksen 5. luvussa Yleisradio on esittänyt tietoja käytettävissä olevista varoista, jotka pääosin koostuvat valtion televisio- ja radiorahastosta saaduista varoista. Tämän ohella rahoitus koostuu muusta liikevaihdosta (ohjelmatuotot, vaihto-omaisuuden myynti) ja liiketoiminnan muista tuotoista (palvelujen myynti, julkisyhteisöiltä saadut avustukset, vuokra- ja muut tuotot). Lisäksi Yleisradion tulokseen ovat vaikuttaneet rahoitustuotoista saadut varat.

3.2.1.2 Ohjelmatoiminta

Kertomuksen sivulla 9 Yleisradio toteaa viitaten yhtiöstä annetun lain 7 §:ään, että "Yleisradion koko ohjelmisto (pl. eriytetyt toiminnot) siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen muodostaa tällaisen kattavan, monipuolisen täyden palvelun ohjelmiston kokonaisuuden, jossa myös erilaisille vähemmistöryhmille tarjottava ohjelmisto muodostaa sen elimellisen osan". Samassa luvussa viitataan myös lainsäädännöllä vahvistettuun ja parlamentaarisessa työryhmässä⁵ ja hallituksen esityksessä⁶ hyväksytyyn täyden palvelun periaatteeseen, joka yhdessä julkisen palvelun erityistehtävien kanssa toteuttaa käytännössä EU:n komission hyväksymän julkisen palvelun laaja-alaisen määritelmän julkisen palvelun⁷ yleisradiotoiminnasta Suomessa.

Kertomuksessa selostetaan televisiotarjonnan monipuolisuutta mittaavan Suomalainen televisiotarjonta-tutkimuksen⁸ tuloksia vuodelta 2008. Tulosten mukaan Yleisradio tarjosi kokonaisuutena hyvin kattavan ohjelmakirjon ja erittäin kotimaisen ohjelmiston. Koko ohjelmiston kanavakohtaisessa tarkastelussa parhaiten selviytyivät FST5- ja TV2-kanavat. Yleisradion tarjonta oli muuttunut selvästi viihdepainotteisemmaksi kuin vuotta aiemmin, kuitenkin niin, että faktapainotteisia ohjelmia oli edelleen yli puolet tarjonnasta. Yleisradion kanavien yhteenlaskettu kotimaisuusaste oli 56 %. Vuoden 2009 televisiotarjontaa koskeva liikenne- ja viestintäministeriön selvitys valmistuu 2010 - 2011.

Kertomuksessa on esitetty valtakunnallisten, alueellisten ja digitaalisten radiolähetysten kokonaistuntimäärät vuosilta 2006 - 2009 (taulukot 1 a - b, sivu 14). Luvut on esitetty sekä ohjelma-ajan että lähetysajan tuntimäärinä ja prosenttiosuuksina. Taulukossa on jaoteltu lisäksi suomenkielisen radion ja ruotsinkielisen radion ohjelma- ja lähetysajan tuntimäärät ja suhteelliset osuudet.

⁵ Julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminta 2010. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 59/2004.

⁶ HE 43/2005 vp.

⁷ Komission tiedonanto valtioneuvoston päätöksen soveltamisesta julkiseen yleisradiotoimintaan 2009/C 257/01.

⁸ Suomalainen televisiotarjonta 2008, liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 48/2009.

Radion lähetyssaika oli yhteensä 132 793 tuntia ja ohjelma-aika⁹ 104 692 tuntia. Ruotsinkielisen radion ohjelmia oli 18 217 tuntia eli 17,4 % koko ohjelma-ajasta. Radion kokonaislähetystuntimäärä laski 5,3 % (7 492 h) edelliseen vuoteen verrattuna. Ruotsinkielisen radion ohjelma-aika laski 6,2 % (1 196 h) edelliseen vuoteen verrattuna. Kertomuksen mukaan kokonaislähetystuntimäärän lasku johtuu YLE Radio Extremin ja YLE Radio Vegan (nimellä FSR+) DVB-T-simulcast-lähetyksen lopettamisesta 10.6.2008. Ruotsinkielisen radion ohjelma-ajan lasku liittyy aluelähetyksissä tapahtuneisiin muutoksiin.

Yleisradio Areenassa internet-jakelussa ovat seuraavat kanavat: YLE Radio 1, YLEX, YLE Radio Suomi, YLE Radio Vega, YLE Radio Extrem, YLE Radio Peili, Ylen Klassinen ja Saamen radio. Lisäksi kaikki maakuntalähetykset ja ruotsinkieliset aluelähetykset ovat kuultavissa internetissä.

Kertomusvuonna suomenkielisessä radiotoiminnassa suurin ohjelmaosuus 35,9 % oli viihde-ohjelmistolla. Ruotsinkielisessä radiotoiminnassa tämä osuus oli 39,3 %. Suomenkielisessä toiminnassa toiseksi suurin ohjelmaosuus kotimaan ohjelmatarjonnasta oli uutis- ja ajankohtaisohjelmilla. Niiden osuus ohjelmatusuudesta oli 27,9 % ja kulttuuriohjelmiston 16,4 %. Ruotsinkielisessä radiotoiminnassa uutis- ja ajankohtaisohjelmiston osuus oli 24,6 % ja kulttuuriohjelmiston 17,8 %.

Kertomuksessa on esitetty analogisten televisiolähetyksen (YLE TV1, YLE TV2 ja YLE FST5) kokonaistuntimäärät vuosilta 2006 - 2007 ja digitaalisten televisiolähetyksen kokonaistuntimäärät (YLE TV1, YLE TV2, YLE Teema ja YLE FST5) vuosilta 2006 - 2009 (taulukko 2, sivu 15). Kokonaistuntimäärien ohella tiedot on annettu myös lähetyksen suhteellisina osuuksina. Taulukossa on jaoteltu lisäksi suomenkielisen television ja ruotsinkielisen television ohjelma- ja lähetyksen tuntimäärät ja suhteelliset osuudet. Televisiolähetyksen kokonaistuntimäärä oli 20 157 tuntia ja se säilyi lähes edellisvuoden tasolla. Ruotsinkielisen FST5-kanavan osuus kokonaistuntimäärästä oli 3 105 tuntia. Tuntimäärä laski 1,5 % (47 h) edelliseen vuoteen verrattuna.

Yleisradion mukaan suomenkielisessä televisio-toiminnassa suurin osuus 36,9 % oli kulttuuriohjelmistolla. Tämän jälkeen seuraavat asiaohjelmistot 27,0 %, uutis- ja ajankohtaisohjelmat 16,1 %, lastenohjelmat 7,3 %, viihdeohjelmistot 6,8 % ja urheilu-ohjelmistot 5,2 %. Ruotsinkielisessä televisio-toiminnassa suurimmat alueet olivat asiaohjelmistot 40,9 %, kulttuuriohjelmistot 19,8 %, uutis- ja ajankohtais-ohjelmat 13,0 %¹⁰ ja lastenohjelmat 12,6 %.

Edellä mainittujen ohjelmatusuuden lisäksi suomenkielisten televisio- ja radiotoimialojen ohjelmatusuudet ja suhteelliset osuudet on esitetty ohjelmatusalueittain käyttäen niistä kuutta pääryhmää (taulukot 3 a - 3 b, sivut 17 - 18). Vastaavalla tavalla on esitetty ruotsinkielisen toiminnan ohjelmatusuudet ja suhteelliset osuudet (taulukot 4 a - b, sivut 19 - 20). Pääryhmien lisäksi tiedot on annettu myös erityistehtävistä. Taulukoissa esitetyt ohjelmatusalueiden pääryhmät ovat 1) uutis- ja ajankohtaisohjelmat 2) asiaohjelmistot (ml. opetus- ja tiedeohjelmat) 3) kulttuuriohjelmistot 4) lastenohjelmat 5) viihdeohjelmistot ja 6) urheiluohjelmat. Erityistehtäviin on laskettu saamenkieliset lähetykset ja hartausohjelmat.

⁹ Ohjelma-aika saadaan, kun lähetyksajasta vähennetään ns. kanavalainat eli samansisältöiset ohjelmat, jotka samanaikaisesti lähetetään usealla kanavalla.

¹⁰ Sisältää saamenuutiset.

Julkisen palvelun erityistehtävien suorittamisesta on kertomuksessa myös kirjallinen osuus kustakin tehtävästä erikseen, ja sitä käydään läpi seuraavassa osiossa, jossa tummennetut tekstit ovat Yleisradio Oy:stä annetun lain julkisen palvelun erityistehtävistä säätävästä 7 §:stä.

"Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti:"

1) tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia;

Kertomuksessa on esitetty uutis- ja ajankohtaisohjelmien sekä asiaohjelmiston tuntimäärien ja prosenttiosuuksien jakautuminen sekä suomen- että ruotsinkielisessä televisio- ja radiotoiminnassa. Samat luvut löytyvät kertomuksen taulukoista 3 a - b ja 4 a - b. Lisäksi tekstissä todetaan, että Yleisradio seuraa ja käsittelee uutis- ja ajankohtaisohjelmissään sekä suomen että ruotsin kielellä radiossa ja televisiossa kattavasti sekä kotimaisia että kansainvälisiä politiikan, talouselämän ja kulttuurin uutistapahtumia ja kehityskulkuja. Osana uutis- ja ajankohtaisohjelmia Yleisradio lähettää vaaleihin liittyviä vaalitenttejä, keskusteluja ja vaalitulosohjelmia, myös tekstitelevisiossa ja internetissä.

Yleisradion mukaan vuorovaikutteisuus yleisön kanssa soveltuu osaan ohjelmistosta. Kertomuksessa mainitaan esimerkkejä televisio-ohjelmista, joissa toimitaan aktiivisessa vuorovaikutuksessa katsojien kanssa.

Vuorovaikutteisuutta yleisön kanssa on parannettu kesällä 2009 uudistetulla TV 1:n kanavasivustolla, jolla on muun muassa voitu käydä asiakkaiden kanssa keskustelua aiempaa paremmin. Sivustolle on kytketty kaikki ohjelmistossa olevat ohjelmat ja sivuihin on avattu mahdollisuus kommentointiin ja kysymyksiin. Kanavasivuston pääsivulla on myös useasti vaihtuva "Tästä puhutaan nyt -palsta", joka ottaa kantaa ajankohtaisiin ohjelmistollisiin asioihin.

Radiokanavien vuorovaikutus kansalaisten kanssa kanavoituu muun muassa lähetyksiin, joissa kuuntelijat voivat keskustella eri alojen asiantuntijoiden kanssa, lähetyksiin, joissa pääsisältönä ovat kuuntelijoiden omat mielipiteet ja kertomukset, toiveohjelmiin ja äänestyksiin, kuuntelijoiden keskusteluun kanavien internet-sivustoilla, henkilökohtaiseen kuuntelijapalveluun ja suoraan vuorovaikutukseen erilaisten tapahtumien yhteydessä. Myös näistä mainitaan esimerkkejä.

2) tuottaa, luoda ja kehittää kotimaista kulttuuria, taidetta ja virikkeellistä viihdettä;

Yleisradio kertoo sen koko televisio-ohjelmiston kotimaisuusasteen olleen 46,4 % vuonna 2009. Kotimaisuusaste on laskenut 3,4 % edellisvuoteen verrattuna. Kanavittain kotimaisuusaste vaihteli 25,1 %:n (YLE Teema) ja 54,0 %:n (TV2) välillä. Riippumattomien kotimaisten tuottajien osuus kotimaisista ensilähetyksistä (pl. uutiset ja urheilu) oli 19,2 %.

Eri ohjelmatyyppeiden kotimaisuusasteet olivat seuraavat: ajankohtaisohjelmat 98,4 %, asiaohjelmat 39,6 %, kulttuuriohjelmat 45,6 %, elokuvat 24,2 %, muu draama 11,4 %, lastenohjelmat 36,7 %, opetus- ja tiedeohjelmat 38,3 %, uutiset 93,1 % ja viihdeohjelmat 75,0 %.

Kertomuksessa on esitetty kulttuuriohjelmiston ja viihdeohjelmistojen tuntimäärät sekä suomen- että ruotsinkielisessä televisio- ja radiotoiminnassa. Samat luvut löytyvät kertomuksen taulukoista 3 a - b ja 4 a - b. Tekstissä mainitaan kulttuuriohjelmien koostuvan omatuotantoisesta, hankitusta ja taltiointeihin perustuvasta ohjelmistosta. Lisäksi kertomuksessa todetaan ohjelmiston kattavan niin eri taiteen lajit ja kulttuurin osa-alueet kuin eri ohjelmatyypit taltioinneista kulttuuria käsitteleviin ohjelmiin sekä ottavan huomioon niin kansallisen kuin kansainvälisenkin kulttuurin.

3) ottaa ohjelmistossa huomioon sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat, tarjota mahdollisuus oppimiseen ja itsensä kehittämiseen, painottaa lapsille suunnattuja ohjelmistoja sekä tarjota hartausohjelmia;

Näistä erityistehtävistä mainitaan tiede- ja opetusohjelmien sekä lastenohjelmien tuntimäärät suomen- ja ruotsinkielisessä televisio- ja radiotoiminnassa. Lisäksi on esitetty vastaavalla tavalla hartausohjelmien tuntimäärät sekä tiedot eri uskontokunnille tarjottujen hartausohjelmien määristä.

Kertomuksen mukaan tasa-arvo- ja moninaisuustyötä edistettiin yhtiön ohjelmatoiminnassa muun muassa jatkamalla venäjänkielisten uutisten, viittomakielisten uutisten ja romanikielisten Romano Mirits -uutisten tekemistä. Radio- ja televisio-ohjelmissa tasa-arvotema käsitellään monin eri tavoin eri genrealueilla.

Vuonna 2009 käynnistettiin selvitysprojekti, jonka tavoitteena on laajentaa viittomakielistä palvelua myös ajankohtaisohjelmiin vuonna 2010.

4) kohdella ohjelmatoiminnassa yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielistä väestöä, tuottaa palveluja saamen, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvin osin myös maan muiden kieliryhmien kielellä;

Eri kieliryhmille (ruotsin-, saamen-, venäjän- ja englanninkieliset) tarjotusta ohjelmistosta on esitetty tuntimäärät ja selostus ohjelmatarjonnasta.

Radiotoiminnassa ruotsinkielisellä toiminnalla on täytenä palveluna kaksi radiokanavaa (YLE Radio Vega ja YLE Radio Extrem). Televisiossa YLE FST5 on täyden palvelun kanava.

Saamenkielinen ohjelmisto koostuu uutis-, ajankohtais-, kulttuuri-, viihde-, lasten-, nuorten- ja hartausohjelmista. Koko saamenkielinen radio-ohjelmatarjonta saatettiin kuuntelijoiden käyttöön myös striimattuna Yleisradion internetpalvelu Areenassa. Saamen radion internetsivuilla voi kuunnella radiouutisia, jotka ovat saatavissa myös tekstimuodossa.

Romaniväestölle suunnattua ohjelmaa esitetään YLE Radio 1:ssä viikoittain. Ohjelmassa kuullaan myös romaninkieliset uutiset. Tietoa romaneille ja muille on välitetty myös eurooppalaisten romanien asemasta kotimaissaan.

Viittomakielisten uutiset lähetetään päivittäin YLE TV1:ssä. Uutiset ovat nähtävissä myös YLE Areenassa.

Venäjänkielisiä uutisia (Novosti po-ruski) ja englanninkielisiä uutisia (YLE News) lähetetään päivittäin YLE Radio 1:ssä. Lisäksi YLE TV1:ssä lähetetään englanninkielisiä uutisia.

5) tukea suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta sekä huolehtia ohjelmatarjonnasta myös vähemmistö- ja erityisryhmille;

Kertomuksen mukaan monikulttuurisuuteen liittyviä aiheita käsiteltiin vuoden aikana lukuisissa radio- ja televisio-ohjelmissa ml. uutis- ja ajankohtaisohjelmistot.

Äänitekstitys laajennettiin yhtiön kaikille televisiokanaville 2.6.2008. Äänitekstitystä oli vuonna 2009 saatavissa seuraavasti: YLE TV1-kanavalla 2 555 ohjelmatuntiin, YLE TV2-kanavalla 1 960 tuntiin, YLE Teemalla 2 508 tuntiin ja YLE FST5-kanavalla 432 tuntiin.

Tekstitettyjen ohjelmien osuus Yleisradion kanavilla oli kokonaisuudessaan 74 %. Kuulorajoitteisille tarkoitetun tekstituksen määrä (lukuun ottamatta musiikkia, urheilua, lastenohjelmia ja suoria uutis- ja ajankohtaisohjelmia) suomenkielisestä ohjelmistosta oli 46 %. Edelliseen vuoteen verrattuna tekstitettyjen ohjelmien osuus kasvoi 4 % ja kuulorajoitteisille tarkoitetun tekstituksen määrä 18 %.

Kertomuksen mukaan erityis- ja vähemmistöryhmien näkyvyyttä ja kuuluvuutta ohjelmistossa on edelleen tarkoitus lisätä erityisesti television eri ohjelmistoissa.

Tekstitelevision sivut ovat tiivistettyjä ja pelkistettyjä sekä teknisin keinoin suurennettavissa. Ohjelmien tekstitys parantaa palvelujen saavutettavuutta ja edistää esteettömyyttä.

6) edistää kulttuurien vuorovaikutusta ja ylläpitää ulkomaille suunnattua ohjelmatarjontaa;

Yleisradion televisio-ohjelmista 54,0 % oli ulkomaisia vuonna 2009. Ulkomaisuusaste on kasvanut 4 % edellisvuoteen verrattuna. Kertomuksessa esitetään ulkomaisten ohjelmien prosentiosuuksien jakautuminen eri alkuperämaihin.

TV Finland on Euroopassa asuvia suomalaisia palveleva maksullinen satelliittikanava. Kanava on digitaalisessa jakelussa vapaasti nähtävissä maanpäällisessä verkossa Suur-Tukholman alueen lisäksi Västeråsin ja Uppsalan alueella ja muualla Ruotsissa lisäksi suurehkossa joukossa kaapeliteleviiojärjestelmiä. TV Finlandin ohjelmisto kootaan YLE TV1:n, YLE TV2:n ja MTV3:n suomenkielisistä ohjelmista sekä YLE FST5:n ruotsinkielisistä uutislähetysistä.

TV Finlandin satelliittinäkyvyys kattaa koko Euroopan, Kanariansaarilta alkaen Lähi-itään asti. TV Finlandin ohjelmakortilla kuulee myös YLESAT1- ja YLESAT2-radio-kanavat.

YLE ulkomailla (aiemmin Radio Finland) palvelee ulkomailla olevia suomalaisia satelliitti-, mobiili- ja internetjakelun välityksellä. Yleisradion satelliittijakelu (radio) kattaa Euroopan, Pohjois-Amerikan (osan päivää), Aasian ja Australian.

Kertomusvuonna ulkomaanlähetysten määrä oli 37 579 tuntia. Tuntimäärä säilyi edellisvuotisella tasolla.

Yleisradion kaikki radiokanavat YLE Mondo lukuun ottamatta ovat olleet kuultavissa internetissä. YLE Mondo on lisäpalvelu, joka tarjoaa vieraskielisiä radiolähetyskä digitelevision kautta koko maassa ja Helsingissä Ula-jakeluna 24 tuntia vuorokaudessa.

Lisäksi Yleisradio lähettää erillisellä toimiluvalla Ruotsin julkisen palvelun television SVT:n SVT World -kanavaa. Kanava lähetti 8 273 tuntia ohjelmaa ja 471 tuntia teksti-tv-uutissähkeitä. Maanpäällisten lähetysten vastaanottamiseksi tarvitaan operaattori PlusTV:ltä hankittava kortti. Näkyvyysalue oli 99,9 % vuonna 2009.

7) välittää asetuksella tarkemmin säädettäviä viranomaistiedotuksia ja varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa;

Kertomuksessa on annettu tiedot vuoden 2009 aikana välitettyjen viranomaistiedotusten ja hätätiedotteiden määrästä sekä kuvaus toiminnoista, jotka on varauduttu hoitamaan poikkeusoloissa.

Viestintäviraston arvio:

Yleisradion kertomus antaa riittävät tiedot julkisen palvelun ohjelmatarjonnasta, tarjonnan määrästä ja kehityksestä sekä kohdissa 1 - 7 käsiteltyjen erityistehtävien toteuttamisesta.

3.2.1.3 Julkisen palvelun rahoituksen käyttö

Kertomuksen rahoituksen käyttöä koskevan osion alussa on selostettu, mistä Yleisradion varat muodostuvat. Tämän jälkeen on esitetty eri ohjelmistoalueille käytetyt varat kokonaisuudessaan eriteltynä televisio-, radio- ja internet-toimintaan (taulukko 5) sekä vastaavalla tavalla eriteltynä suomenkielisen toiminnan kustannukset (taulukko 6) ja ruotsinkielisen toiminnan kustannukset (taulukko 7).

Eräistä erityistehtävistä (hartausohjelmat, eri kieliryhmille tarjotut palvelut, viranomaistiedotukset, Radio Finland ja TV Finland) syntyvät kustannukset on esitetty eriteltynä suomenkieliseen radio- ja televisio-toimintaan (taulukko 8). Lisäksi on esitetty kokonaiskustannukset erityistehtävien hoitamisesta suomen- ja ruotsinkielisessä radio- ja televisio-toiminnassa (taulukko 9).

Televisio-toiminnan ohjelmatarjonnan määrä vuonna 2009 säilyi edellisvuoden tasolla sekä suomenkielisillä että ruotsinkielisillä kanavilla. Ohjelmatunteja oli suomenkielisillä kanavilla 17 054 tuntia ja ruotsinkielisillä kanavilla 3 104 tuntia. Suomenkielisillä televisiokanavilla suhteellisesti eniten kasvoivat kulttuuri- ja asiaohjelmien tuntimäärät ja suhteellisesti eniten vähenivät viihde- ja urheiluohjelmien tuntimäärät. Ruotsinkielisillä kanavilla suhteellisesti eniten kasvoivat asia- ja kulttuuri-ohjelmien tuntimäärät ja suhteellisesti eniten niistä vähenivät uutis- ja ajankohtaisohjelmien sekä urheiluohjelmien tuntimäärät.

Radiotoiminnan ohjelmatarjonnan määrä suomenkielisillä kanavilla kasvoi 0,7 % (602 h) edellisvuoteen verrattuna. Ruotsinkielisillä kanavilla ohjelmatarjonnan määrä puolestaan väheni 6,2 % (1 196 h). Suomenkielisillä kanavilla ohjelmatunteja oli 86 475 ja ruotsinkielisillä kanavilla 18 217. Suomenkielisillä radiokanavilla suhteellisesti eniten kasvoivat viihdeohjelmien tuntimäärät ja suhteellisesti eniten laskivat lastenohjelmien tuntimäärät. Ruotsinkielisillä kanavilla suhteellisesti eniten kasvoivat asiaohjelmien tuntimäärät ja suhteellisesti eniten laskivat urheiluohjelmien tuntimäärät.

Yleisradion mukaan vuonna 2009 ohjelmistoalueista eniten varoja käytettiin uutis- ja ajankohtaistoimintaan (18,4 % kokonaiskustannuksista), toiseksi eniten kulttuuriohjelmistoon (10,8 %) ja kolmanneksi eniten asiaohjelmistoon (9,3 %).

Yleisradio aloitti YLE TV1-, YLE TV2-, YLE Radio 1- ja YLEX-kanavien edelleenlähettämisen mobiilitelevisioverkoissa 8.10.2009. Toiminta perustuu palveluoperaattori DNA:n kanssa tehtyyn sopimukseen. Televisiolähetetykset salataan ja palvelua pystyvät tilaamaan vain DNA:n matkapuhelinasiakkaat.

Viestintäviraston arvio:

Tiedot julkisen palvelun rahoituksen käytöstä ovat riittävät.

3.2.1.4 Tuottavuus ja tehokkuus

Yleisradio toteaa tarkastelevansa tuottavuuden kehitystä sekä yhtiörakenteen että radio- ja televisiokanavien lähetystuntien hinnan kautta. Näkökulmana on, mitä televisiomaksuilla tuotetaan tarkasteluvuonna verrattuna vertailuvuoteen 2000. Yhtiötasoisien tarkastelun mittarit ovat operatiivisen toiminnan kulut (kuviot 1 ja 2, sivut 40 - 41), aikapalkkaisen työvoiman käyttö (kuvio 3, sivu 41) ja em. resursseilla tuotetut ensilähetykset¹¹ (kuvio 4, sivu 42). Lisäksi kertomuksen sivulla 40 on uutena mittarina esitetty radio- ja televisiokanavien lähetystuntien hinnat. Lähetystuntien hinnat on laskettu jakamalla kanavien kokonaiskustannukset (pl. ulkomaanlähetykset) lähetystuntien määrällä. Tiedot on esitetty vuosilta 2007 - 2009. Yleisradion mukaan radio- ja televisiokanavien lähetystuntien hinnan kehitys kuvaa toimintaprosessien tehokkuuden kehitystä.

Kertomuksen mukaan operatiivisen toiminnan kulut on pidetty lähes vuoden 2001 tasolla, ensilähetysten volyymi on kasvanut 18 % ja aikapalkkaisen työvoiman käyttö on laskenut 18 % (780 henkilötyövuodella) verrattuna vuoteen 2000. Lähetystuntien keskihinta on laskenut sekä televisiossa että radiossa vuodesta 2007 vuoteen 2009.

Viestintäviraston arvio:

Yleisradio on kertomuksessaan esittänyt toiminnan tuottavuutta kuvaavana mittarina sitä, mitä televisiomaksulla tuotetaan. Tuottavuutta on tarkasteltu tässä yhteydessä yhtiökokonaisuuden näkökulmasta. Tässä tarkastelussa televisiomaksutuottoja on verrattu operatiivisen toiminnan kuluihin. Lisäksi kertomuksessa on esitetty henkilöstön kehitys sekä vakinaisen henkilöstön lukumäärällä mitattuna että muunnettuna henkilötyövuodeksi. Jälkimmäinen sisältää vakinaisen henkilöstön lisäksi myös aikapalkkaisen työvoiman. Uutena tuottavuuden kehitystä kuvaavana mittarina Yleisradio on ottanut käyttöön radio- ja televisiokanavien lähetystuntien hinnan.

¹¹ Ensilähetys on ohjelma, joka lähetetään Yleisradion kanavilla ensimmäisen kerran. Ensilähetysten tuntimäärä ei sisällä ulkomailla tapahtuneiden kansainvälisten urheilutapahtumien televisioiteja.

Yleisradio on Viestintäviraston pyynnöstä 7.9.2010 toimittanut uudet tiedot radio- ja televisiokanavien ohjelmakustannuksista ja -tunneista yhtiön kertomukseen liitetyn virheellisen taulukon sijaan.

Tuotoksena on kuvattu ensilähetysten eli YLEllä ensimmäistä kertaa lähetettävien ohjelmien lukumäärän muutos verrattuna vuoden 2000 tilanteeseen. Yleisradion esittämän kehityksen mukaan televisiomaksulla sai vuonna 2009 noin 18 prosenttia enemmän ensilähetyksiä kuin vuonna 2000. Televisiokanavien lähetystunnin keskihinta on laskenut 1,6 % ja radiokanavien lähetystunnin keskihinta 4,7 % verrattuna vuoteen 2007.

Viestintävirasto toteaa, että Yleisradio on kehittänyt tuottavuutta ja tehokkuutta kuvaavia mittareitaan edellisestä vuodesta. Mittaustapa ja tehokkuusmittarit ovat kuitenkin edelleen varsin karkealla tasolla. Mittareiden perusteella ei ole mahdollista saada kattavaa kokonaiskuvaa yhtiön tuottavuudesta tai toiminnan tehokkuudesta.

3.2.2 Täyden palvelun ohjelmiston saatavuus

Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n mukaan "yhtiön tehtävänä on tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin".

Kertomuksen mukaan Yleisradio haluaa taata yleisölle mahdollisuuden vastaanottaa ohjelmia eri tavoin. Yleisradio tarjoaa ohjelmiaan ja palvelujaan televisio- ja radioverkoissa, internetissä, mobiiliverkoissa ja tallenteina. Lisäksi Yleisradio tuottaa ja tarjoaa televisio- ja radio-ohjelmistoon liittyviä oheis- ja lisäpalveluja.

Kertomuksen luvussa 10 selostetaan ohjelmiston saatavuutta. Kertomusvuonna 98 % yli 15-vuotiaista seurasi Yleisradion ohjelmistoja ja palveluja vähintään viikoittain. Yleisradion televisiokanavien päivittäinen tavoitavuus oli 61 % yli 4-vuotiaista suomalaisista ja viikoittainen 87 %. Radiokanavien tavoitavuusluvut olivat vastaavasti 43 % ja 62 % yli 9-vuotiaista. Tavoitavuusluvut pysyivät televisiokanavilla lähes edellisvuotisella tasolla. Radiokanavilla ne laskivat 2 %. YLE TV2:n aamuissa aloitettiin lastenohjelmat vuonna 2008. Lastenohjelmien viikoittainen tavoitavuus oli 74 %. Tavoitavuus nousi 4 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Suomenkielisten televisiokanavien päivittäisestä katseluajasta Yleisradion kanavien osuus oli 43,7 % ja radiokanavien päivittäisestä kuunteluajasta 52 %. Televisiokanavien osuus laski 0,8 % ja radiokanavien osuus säilyi ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna. Ruotsinkielisten televisiokanavien osuus oli 38 % ja radiokanavien osuus 63 %. Edelliseen vuoteen verrattuna televisiokanavien osuus laski 2 % ja radiokanavien osuus 1 %.

Kertomuksen mukaan Yleisradion televisiokanaviin ollaan kokonaisuutena varsin tyytyväisiä. Kaikkiaan 87 % yli 15-vuotiaista katselijoista, kuuntelijoista ja internetin käyttäjistä on vähintään melko tyytyväisiä Yleisradion television, radion ja uusien palvelujen tarjontaan. Luku on pysynyt edellisvuoden tasolla. YLEn ruotsinkielisen television katsojista, radion kuuntelijoista tai internetin käyttäjistä 95 % on vähintään melko tyytyväisiä Svenska YLEn tarjontaan.

Yleisradion osuus katseluun käytetystä ajasta vaihtelee. Suurimmillaan se on yli 65-vuotiailla (61 %) ja pienimmillään 15 - 24-vuotiaiden joukossa (17 %). Myös radion kuuntelusta Yleisradion osuus on suurimmillaan yli 65-vuotiailla (84 %). Pienimmillään se on 9 - 14-vuotiailla (18 %). Ikäryhmässä 15 - 24-vuotiaat osuus on 23 %.

Katsojilla ja kuuntelijoilla on mahdollisuus ottaa yhteyttä Yleisradioon joko puhelimitse, sähköpostin välityksellä tai internetin kautta. YLEn Ohjelmopalveluun tuli noin 5 000 - 10 000 puhelua kuukaudessa. Ruotsinkielisiä ohjelmia ja palveluja koskeviin palautteisiin tai tiedusteluihin vastataan Svenska YLEn omassa palautepuhelimessa. Puheluita tuli yli 1 300 vuodessa ja sähköpostiviestejä noin 900 kuukaudessa. Näihin yleisöpalautepalveluihin tulevien palautteiden lisäksi palautetta kohdistuu suoraan kanavajohdolle, toimituksiin ja myös ohjelmantekijöille; tätä palautetta ei tilastoida.

Yleisradion internetsivujen kävijämäärä on kasvanut jatkuvasti. Kävijöiden määrä Yleisradion sivustoilla oli viikoittain keskimäärin noin 1 241 000 eri kävijää syyskuudella 2009. Kävijöiden määrä kasvoi 14,8 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Kertomusvuonna 68 % väestöstä ilmoitti olevansa vähintään tyytyväisiä televisiomaksulle saamaansa vastineeseen. Luku on 9 % edellisvuotta korkeampi.

3.2.2.1 Digitaalisiin televisiolähetysiin siirtyminen ja näkyvyyden kehitys

Kertomuksen mukaan digitaalisten kanavien maanpäälliseen näkyvyyteen vaikutti lokakuussa 2009 tehty valtioneuvoston verkkolupapäätös koskien kanavanippuja A, B ja C. Samalla varmistettiin, että televisio-ohjelmien jakelussa käytetään nykyisiä lähetysstandardeja ainakin vuoden 2016 loppuun. Valtioneuvosto myönsi Digita Oy:lle uuden toimiluvan. Toimiluvan ehtoihin tuli muutoksia, joilla on merkitystä näkyvyyden kannalta. Uusien ehtojen mukaan Digita Oy on velvollinen järjestämään uusille yli 50 asukkaan katvealueille valtakunnallisten kanavien näkyvyyden. Lisäksi kanavanippu C:n näkyvyysalueen parantamiseksi yhtiön on rakennettava 92 uutta täytelähetintä 31.12.2010 mennessä.

Haapaveden radio- ja televisioasemalla kaikki televisiolähetykset siirrettiin televisiomaston huipussa olevaan pääteantenniin 22.9.2009. Muutoksen myötä televisiolähetysten vastaanotto parani Haapaveden lähetysalueilla erityisesti Raahessa ja Haapavedellä. Televisiolähetysten vastaanotto parani myös Lohjan, Tammelan ja Nummelan alueilla, kun A- ja E-kanavanippujen kanavanumerot muuttuivat 26.5.2009 sekä Sallan alueella, kun A- ja B-kanavanippujen kanavanumerot muuttuivat 28.10.2009. Lisäksi näkyvyysalueita laajennettiin täytelähettimien siirtojen avulla. Saijan täytelähetin siirtyi Sarivaaraan 3.3.2009 ja Viekin täytelähetinasema siirtyi Konnavaaraan 15.4.2009.

YLE Teeman ja Urheilukanavan kanavapaikat vaihdettiin 2.2.2009. Vastaanottimissa oli tehtävä kanavien uudelleen haku tai joissain tapauksissa tehdasasetusten palautus. Kuluttajia palvelivat kaapelioperaattoreiden asiakaspalvelupisteiden, laitemyyjien ja maahantuojien lisäksi antennitalouksille suunnattu puhelinneuvontapalvelu. Digitelevisio Info-puhelinneuvontapalvelu auttoi kuluttajia 2. - 15.2.2009. Televisiotoimijat ja Digita järjestivät palvelun yhteistyössä.

Kanavapaikat muuttuivat 16.3.2009 Sallassa Ihistysjätkän ja Naruskan täytlähetinasemilla. Kanavapaikkamuutos johtui kansainvälisestä taajuuskoordinoinnista Ihistysjätkän alueella.

YLE Radio Suomen ja YLE Radio Vegan kuuluvuusalueet paranivat helmikuun 2009 aikana Loviisassa, Kemiössä, Mäntässä, Vilppulassa, Pietarsaaressa ja Salossa lisälähettimien ansiosta.

Kertomuksessa todetaan, että Yleisradion, MTV3:n, Nelonen Median ja Canal Digitalin kanssa on vuonna 2005 sovittu, että maanpäällisen jakelun katvealueille tarjotaan satelliittivastaanottopakettia. Paketti sisältää satelliittiantennin, vastaanottimen ja salauksenpurkukortin. Paketin hinta on 50 euroa. Marraskuun alkuun 2009 mennessä katvepaketteja on myönnetty 1 480 kappaletta. Vuoden 2009 aikana paketteja myönnettiin 150 kappaletta. Katvepaikkojen sijainti on hyvin tiedossa, joten määrien ei odoteta suuresti lisääntyvän.

Viestintäviraston arvio:

Kertomuksessa esitetyt tiedot täyden palvelun ohjelmiston saatavuudesta ja digitaalisiin televisiolähetysiin siirtymisestä ovat riittävät.

3.2.3 Julkisen palvelun tavoitteet ja toteuttamistapa

Yleisradion antaman kertomuksen luvussa 2 kuvataan julkisen palvelun tavoitteita yhtiössä. Luvun alussa todetaan, että Yleisradio hoitaa sille lainsäädännössä osoitettuja julkisen palvelun yleisradiotoiminnan tehtäviä, muita sille osoitettuja julkisen palvelun tehtäviä (SVT World) ja yhtiöjärjestyksen mukaista julkisen palvelun yleisradiotoimintaa tukevaa muuta toimintaa.

Kertomuksen luvussa 3 kuvataan julkisen palvelun yleisradiotoiminnan ohjaus- ja vastuujärjestelmä.

Kertomuksen luvussa 4 selostetaan laajasti yhtiön tulevaisuudennäkymiä. Yleisradio pitää yhtenä tärkeimpänä suomalaisen median tulevaisuushaasteena kotimaisen sisällön tuotantoa ja kilpailukykyä. Yleisradion panostukset kotimaiseen sisällöntuotantoon ovat eurooppalaisittain korkeat. Yleisradio tekee itse tai ostaa Suomessa tehtävistä televisiosisällöistä yli 73 %.

Kertomuksen mukaan Yleisradion ohjelmistosuunnittelujärjestelmä on uudistettu 2009 - 2010 aikana.

Viestintäviraston arvio:

Kertomuksessa esitetyt julkisen palvelun tavoitteita ja toteuttamistapaa koskevat tiedot ovat riittävät.

3.3 Eriyttäminen

Yleisradiosta annetun lain 7 a §:n perusteella yhtiön tulee eriyttää televisio- ja radiotoiminnan julkisesta palvelusta muu julkinen palvelu. Eriyttämisellä tarkoitetaan 7 a §:ssä sitä, että eriytettäville toiminnoille laaditaan tilikausittain tuloslaskelma ja tase. Tuloslaskelman ja taseen tulee olla yhtiön kirjanpidosta johdettavissa ja ne on laadittava soveltuvin osin kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaisesti. Lain 8 §:n perusteella myös muu toiminta kuin 7 §:n mukainen julkinen palvelu tulee eriyttää kirjanpidossa julkisen palvelun toiminnasta.

Yleisradion antaman kertomuksen eriyttämistä koskevaan osioon on liitetty eriyttämistä koskeva tilintarkastajan lausunto sekä eriytetyt tuloslaskelma ja tase. Tilintarkastajan lausunnossa todetaan, että Yleisradio on määritellyt eriyttämisperiaatteet julkisen palvelun toiminnalle ja muulle toiminnalle sekä laatinut eriyttämislaskelmat. Lausunnon mukaan käytetyt periaatteet noudattavat olennaisilta osiltaan Viestintäviraston yleisohjeessa esitetyt eriyttämislaskelmien yleisiä laadintaperiaatteita ja että eriyttämislaskelmat perustuvat Yleisradion kirjanpitoon.

Eriytetty tuloslaskelma ja tase on laadittu siten, että Yleisradio on jaotellut liiketoiminnot julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaan, muuhun julkiseen palveluun ja muuhun toimintaan. Lisäksi Yleisradio on esittänyt tuloslaskelmat, jossa muun julkisen palvelun toiminnot (7 a §) ja muun toiminnan palvelut (8 §) on eriytetty tuotteittain. Yleisradio toimitti 7 a §:n mukaisen tuotteittain eritellyn tuloslaskelman Viestintäviraston pyynnöstä 11.8.2010.

Yleisradiolta saadun selvityksen¹² mukaan yhtiö on eriyttänyt kirjanpidollisesti muun toiminnan, johon kuuluvat vuokrat (RTI-talo), lähetystoiminta, oikeuksien myynti ja teknisten palvelujen myynti (8 §). Muun julkisen palvelun, johon kuuluvat internetpalvelut ja maksulliset mobiilipalvelut (7 a §) raportointi perustuu erillisiin jälkilaskelmiin.

Yhtiö ei tarjoa viestintämarkkinalain (393/2003) 2 §:ssä tarkoitettua verkkopalvelua, joten lain 8 a §:n mukaista verkkopalvelun eriyttämistä ei tehdä.

Viestintäviraston arvio:

Yleisradio on kehittänyt eriyttämislaskelmien tietosisältöä ja laskelmat on esitetty pääosin Viestintäviraston yhtiölle antaman ohjeistuksen¹³ mukaisesti.

Kertomuksen liitteenä olevassa eriytetyssä tuloslaskelmassa tuotot muodostuvat liikevaihdosta ja liiketoiminnan muista tuotoista. Kuluista eritellään henkilöstökulut, poistot ja arvonalentumiset, esityskorvaukset sekä liiketoiminnan muut kulut. Eriytetty tuloslaskelma noudattaa yhtiön virallisen tilinpäätöksen erittelytarkkuutta.

Yleisradion laatimassa eriytetyssä taseessa pysyvät vastaavat on jaettu julkisen palvelun tv- ja radiotoiminnan, muun julkisen palvelun ja muun toiminnan kesken. Taseen vaihtuvat vastaavat ja vastattavaa puoli on kokonaisuudessaan kohdennettu vain julkisen palvelun tv- ja radiotoiminnalle. Viestintävirasto katsoo, että Yleisradio Oy:n laatima eriytetty tase ei tästä syystä johtuen anna oikeaa kuvaa eriyttäviin toimintoihin sitoutuneista varoista ja pääomista. Myös

¹² Yleisradion Viestintävirastolle toimittama selvitys eriyttämisperiaatteista, 1.9.2010.

¹³ Viestintäviraston kirje Yleisradiolle dnro 1449/9220/2009, 30.9.2009.

vaihtuvat vastaavat ja taseen vastattavaa puolen pääomaerät tulisi kohdentaa eriyttävälle toiminnoille. Eriytetty tase noudattaa yhtiön virallisen tilinpäätöksen erittelytarkkuutta.

Kuten aikaisemmissa lausunnoissa on todettu, eriytetty tuloslaskelma ja tase eivät yksinään mahdollista lain 7 a §:n ja sen perustelujen edellyttämää palvelujen myynnin tasapuolisten ehtojen toteutumisen arviointia. Laskelmien perusteella voidaan todeta, että Yleisradion tuotot lain 8 §:n mukaisista muun toiminnan toiminnoista kattavat kokonaisuudessaan niiden kulut. Lisäksi voidaan todeta, että eriyttämismääräyksen piiriin kuuluva muu toiminta (8 §) on julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaan verrattuna vähäistä muun muassa liikevaihdolla ja pysyvien vastaavien tasearvolla mitattuna.

3.4 Muut televisio- ja radiotoiminnan valvontaan liittyvät tiedot

3.4.1 Ohjelmiston eurooppalaisuus ja riippumaton tuotanto

Kertomuksen luvussa 6 selostetaan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 16 ja 17 §:ssä säädettyjen ohjelmiston eurooppalaisuutta ja riippumatonta tuotantoa koskevien kiintiöiden täyttymistä.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaan televisiotoiminnan harjoittajan on varattava eurooppalaisille ohjelmille¹⁴ suurin osa vuosittaisesta lähetyksajastaan. Vastaavasti televisiotoiminnan harjoittajan on varattava riippumattomien tuottajien tuottamille ohjelmille 15 % lähetyksajastaan. Lisäksi riippumattomasta tuotannosta puolet on oltava viimeisen viiden vuoden aikana tuotettuja.

Yleisradion mukaan televisiolähetyksen keskimääräinen eurooppalaisuusaste oli 84,5 % (taulukko 10). Eurooppalaisuusasteet olivat: YLE TV1-kanava 90,7 %, YLE TV2-kanava 77,0 %, YLE Teema 81,3 % ja YLE FST5 90,7 %.

Riippumattomien eurooppalaisten tuottajien osuus ohjelmatuotannosta oli Yleisradion televisiokanavilla 32,0 % (taulukko 11). YLE TV1-kanavalla osuus oli 30,4 % ja YLE TV2-kanavalla 32,1 %, YLE Teemalla 36,2 % ja YLE FST5:llä 28,2 %. Riippumattomasta tuotannosta yhtiö arvioi yli 50 % olleen uutta tuotantoa.

TV-Finland-kanavalla lähetettyjen Yleisradion ohjelmien eurooppalaisuusaste (pl. uutiset, urheilutapahtumat ja viihdepelit) oli 96 % vuonna 2009. Eurooppalaisten riippumattomien ohjelmien osuus oli 29 %. Riippumattomasta tuotannosta yhtiö arvioi yli 50 % olleen uutta tuotantoa.

Viestintäviraston arvio:

Yleisradion televisiokanavat ovat täyttäneet ohjelmiston eurooppalaisuutta ja riippumatonta tuotantoa koskevat vaatimukset.

¹⁴ Vuosittaiseen lähetyksaikaan ei lueta uutisille, urheilutapahtumille, kilpailunomaisille viihdeohjelmille, mainoksille, tekstitelevisiolähetyksille tai teleostoslähetyksille varattua aikaa.

3.4.2 Lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien sijoittelu

Kertomuksen luvussa 8 selostetaan, miten lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien sijoittelusta on yhtiössä huolehdittu. Lisäksi on selostettu yhtiön sisäisiä käytännön toimenpiteitä ohjelmia sijoiteltaessa.

Valtakunnallisten televisioyhtiöiden (Yleisradio, MTV3 ja Nelonen) lapsille haitallisia ohjelmia koskevan itsesääntelysopimuksen mukaan rajoitukset ohjelmien sijoittelussa ovat seuraavat: K18 (ei ennen klo 23.00), K15 (ei ennen klo 21.00), K13 (ei arkisin ennen klo 19.00) ja K11 (ei arkisin ennen klo 17.00). Ruotsinkielisille ohjelmille on omat F-merkintänsä. Itsesääntelyä sovelletaan systemaattisesti sekä elokuvaan että sarjoihin.

Viestintäviraston arvio:

Lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien sijoittelua koskevat tiedot ovat riittävät.

3.4.3 Muut asiat

Mainontaa ja sponsorointia koskevan kiellon noudattamista selostetaan kertomuksen luvussa 7.

Kertomuksen luvussa 9 kerrotaan hallintoneuvoston hyväksymästä ohjelmatoiminnan säännöstöstä, johon Yleisradion julkaisutoiminnassa ja toimitustyössä noudatettavat journalistiseettiset periaatteet sisältyvät.

Julkisen sanan neuvosto antoi Yleisradiolle kolme langettavaa päätöstä vuonna 2009. Päätökset koskivat virheen korjausta¹⁵, haastattelua¹⁶ sekä oikeita tietoja ja virheen korjaamista¹⁷.

Viestintäviraston arvio:

Tiedot mainonnan ja sponsoroinnin sekä ohjelmatoiminnan itsesääntelyn osalta ovat riittävät.

¹⁵ Julkisen sanan neuvoston langettava päätös 4050/YLE/08, 28.1.2009.

¹⁶ Julkisen sanan neuvoston langettava päätös 4087/YLE/09, 22.4.2009.

¹⁷ Julkisen sanan neuvoston langettava päätös 4089/YLE/09, 22.4.2009.

4 VIESTINTÄVIRASTON LAUSUNTO

4.1 Viestintäviraston laillisuusarviointi

Viestintävirasto on arvioinut Yleisradion vuoden 2009 julkista palvelua koskevaa kertomusta suhteessa julkista palvelua koskevan lainsäädännön asettamiin velvoitteisiin.

Viestintävirasto katsoo Yleisradio Oy:stä annetun lain 12 a §:ään viitaten, että kertomuksessa annettujen tietojen nojalla yhtiön julkisen palvelun toiminnan vuonna 2009 voidaan katsoa täyttäneen sille viraston valvottaviin kuuluvien säännösten suhteen lainsäädännössä asetetut vaatimukset.

4.2 Yleisradio Oy:n kertomuksen kehittämistarpeet

Kertomuksessa esitetyt toiminnan tuottavuus- ja tehokkuusmittarit ovat edelleen varsin karkealla tasolla, eikä kertomuksesta ole niiden perusteella mahdollista saada kokonaiskuvaa yhtiön toiminnan tehokkuudesta ja tuottavuudesta. Yhtiön antaman kertomuksen perusteella saatava, nykyistä kattavampi kokonaiskuva toiminnan tehokkuudesta ja tuottavuudesta edellyttää, että käytettäviä mittareita kehitetään edelleen.

Yleisradio on kehittänyt eriyttämislaskelmien tietosisältöä vastaamaan Viestintäviraston antamia ohjeita. Kertomukseen sisältyvissä eriyttämislaskelmissa on kuitenkin havaittu kehittämistarpeita taseen erien kohdentamisessa eriytettävälle toiminnoille. Eriyttämislaskelmissa taseen vaihtuvat vastaavat ja taseen vastattavaa puolen pääomaerät tulisi jatkossa myös kohdentaa eriyttävälle toiminnoille, jotta eriyttämislaskelma antaisi oikeamman kuvan eriytettäviin toimintoihin sitoutuneista varoista ja pääomista.